

Vídeo 8. El Patient Health Questionnaire PHQ-9

Enric Aragonès, metge de família. CAP de Constantí.

El PHQ-9 és un qüestionari que mesura la presència i la gravetat de la simptomatologia depressiva. En l'INDI l'utilitzarem com a l'eina principal per mesurar l'evolució dels símptomes del pacient amb depressió, i per mesurar la resposta al tractament. Molt important!: mesurar la resposta al tractament és imprescindible per fer els ajustos o canvis necessaris en el pla terapèutic quan la resposta no és l'adequada.

El PHQ-9 és un qüestionari dissenyat per ser autoadministrat: s'entrega el full al pacient explicant-li com ho ha d'omplir i és ell qui ho completa.

Però també pot ser administrat pel facultatiu llegint al pacient les preguntes i les opcions de resposta, i fins i tot, es pot administrar per telèfon. En aquests casos l'entrevistador ha de llegir els enunciats i les opcions de resposta de forma neutra evitant condicionar la resposta del pacient.

Consta de 9 ítems que corresponen als símptomes dels 9 criteris simptomàtics que utilitza el DSM-V per definir la depressió: anhedònia, ànim deprimit, problemes amb el son, manca d'energia, problemes amb la gana, manca d'autoestima o sentiments de culpa, dificultats cognitives, agitació i inhibició psicomotriu, i idees de suïcidi.

Cada un d'aquests ítems es puntua segons la freqüència amb que han estat presents en les darreres dues setmanes: mai (0 punts), varis dies (1 punt), més de la meitat dels dies (2 punts) o gairebé sempre o sempre (3 punts).

Hi ha un ítem addicional que interroga sobre l'impacte que te en quadre depressiu en el funcionament personal del pacient, des de cap dificultat a una dificultat extrema.

Per determinar la gravetat simptomàtica de la depressió només hem de sumar la puntuació de cada ítem. El total és un reflex de la gravetat de l'episodi depressiu en el moment de l'avaluació.

Una altra utilitat del PHQ-9 és ajudar al diagnòstic de depressió major. Com que els ítems del qüestionari provenen dels criteris diagnòstics del DSM-V, el PHQ-9 ajuda al metge a determinar si un pacient els compleix. Es considera que un símptoma està present si puntua en la zona ombrejada. El DSM-V exigeix que el recompte total sigui de al menys 5 criteris i almenys hi ha d'haver anhedònia o pèrdua de interès per les coses (ítem 1) o estat d'ànim deprimit (ítem 2).

De totes maneres recordem que el diagnòstic de depressió és més complex que un simple recompte de símptomes: el PHQ-9 és un ajut per al diagnòstic de la depressió, però no substitueix una avaluació acurada ni el judici clínic del professional.

Utilitzant el PHQ-9 en l'avaluació basal d'un pacient amb depressió ens pot ser útil per ajudar a valorar les alternatives de tractament inicials segons la gravetat dels símptomes depressius:

- Si la puntuació és fins a 14 punts podem considerar que l'episodi depressiu (depressió major) és lleu, i inicialment no és tributari de tractament farmacològic.
- Entre 15 i 19 punts, l'episodi és moderat i es recomana el tractament antidepressiu
- A partir de 20 punts la depressió és severa, tributaria de tractament farmacològic i de mesures de suport terapèutic addicionals.

I utilitzant el qüestionari a les 4-6 setmanes d'haver iniciat el tractament, i després periòdicament, podem monitoritzar l'evolució de l'episodi depressiu i la resposta al tractament, i fer els ajustos necessaris en funció de l'estat clínic del pacient.

Aquest qüestionari es el que utilitza la guia informatitzada de la depressió, integrada a l'eCAP (de la que us parlarem més endavant), incloent algoritmes que interpreten els resultats i emeten recomanacions clíniques basades en aquests mesuraments.